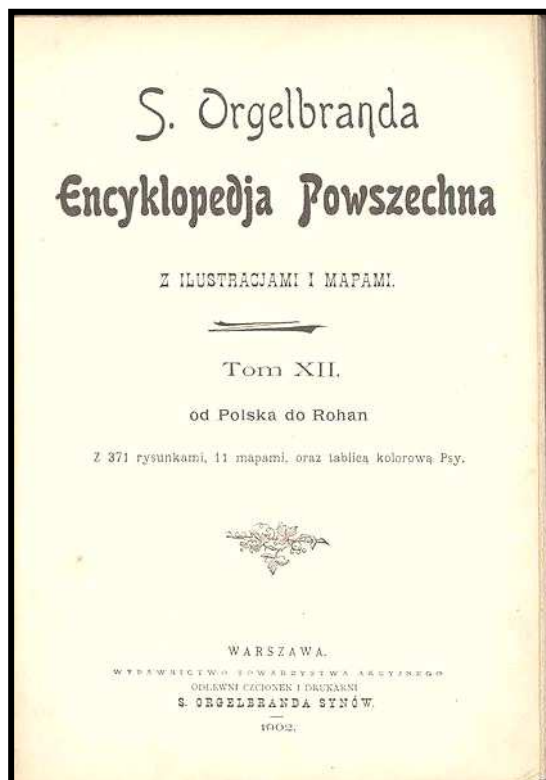


SAMUEL ORGELBRAND

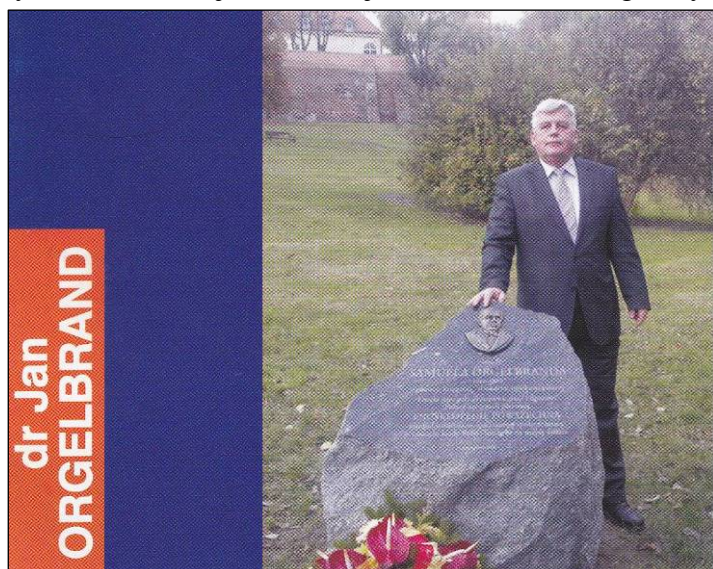


(1810-1868)



Zebranie Komisji Historycznej Towarzystwa Przyjaciół Warszawy, w dniu 19 listopada 2010 roku zostało poświęcone SAMUELOWI ORGELBRANDOWI wybitnemu księgarzowi i wydawcy warszawskiemu, któremu zawdzięczamy pierwszą polską wielotomową Encyklopedię Powszechną (wydaną w latach 1859-1868) i którego Rok Jubileuszowy zainicjowali księgarze warszawscy (z okazji 200. rocznicy urodzin).

Z okazji Roku Jubileuszowego Samuela Orgelbranda odbyły się w Warszawie uroczyste obchody, których ważną częścią było nadanie nazwy skwerowi położonemu między ulicami Mariensztat a Sowią. Patronat honorowy objęła Przewodnicząca Rady m.st. Warszawy - Ewa Malinowska-Grupińska. Wśród organizatorów znaleźli się: Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich, Polska Izba Książki, Polska Izba Druku. Tablicę pamiątkową na ufundowała rodzina. W drugiej części uroczystości odbyła się sesja w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego.



Praprawnuk Samuela Orgelbranda – Jan obok głazu narzutowego na skwerze noszącym imię zasłużonego przodka.

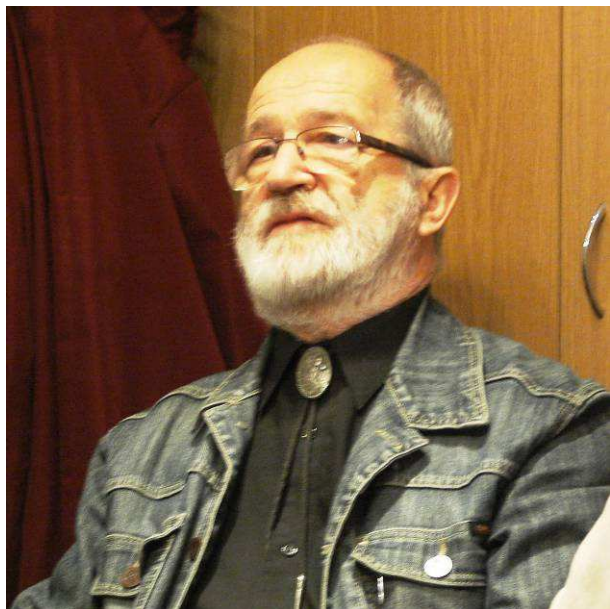
Skan z ulotki wyborczej dr Jana Orgelbranda.



W spotkaniu Komisji Historycznej uczestniczył jako gość specjalny dr **JAN ORGELBRAND** (zdjęcie po lewej), praprawnuk Samuela.

Dr Jan Orgelbrand - zastępca Głównego Inspektora Sanitarnego Kraju, ekspert w dziedzinie zdrowia publicznego, działacz społeczny, dziennikarz, harcmistrz i instruktor ZHP, potrafił ciekawie przybliżyć „sagę rodzinną”. Dowiedzieliśmy się o „dobrych partiach”, które obaj bracia Orgelbrandowie zrobili żeniąc się z córkami bogatego kupca z Pragi (właściciela składu futer) Starkmana: Anną, żoną Samuela oraz Eleonorą, żoną Maurycego. Eleonora, zaangażowana w patriotyczny ruch czasów powstania styczniowego, skazana została na osiedlenie we

wschodniej Rosji, a jej mąż pojechał tam za nią. Oboje wrócili jako katolicy. Potomkowie Samuela też w większości zostali katolikami. Samuel, absolwent Rządowej Szkoły Rabinów (zał. w 1826 roku, uczącej m.in. historii Polski, języka polskiego) - należał do pokolenia oświeconych Żydów, wprowadzających wiary przodków i blisko związanych z Gminą Żydowską, lecz zarazem asymilujących się do polskości i zasłużonych dla polskiej kultury. Dopiero w 1862 roku warszawscy Żydzi uzyskali pełnię praw i to przyspieszyło procesy asymilacyjne tego środowiska, przez Żydów- Chasydów potępianego za zdradę.



Goście: Krzysztof Kaleta i Jan Skrzypczak.

Zaproszeni zostali także: główny inicjator uroczystości jubileuszowych i upamiętnienia Samuela Orgelbranda nazwą miejsca w Warszawie - historyk księgarstwa **KRZYSZTOF KALETA** działacz Stowarzyszenia Księgarzy a także historyk księgarstwa dr **ANDRZEJ SKRZYPCZAK**, autor licznych publikacji, wśród których jednym z tematów są zasługi Żydów warszawskich dla polskiej książki.

Na wstępie Krzysztof Kaleta opowiedział o staraniach i przeszkodach, które trzeba było pokonać, by skwer w pobliżu założonej przez Orgelbranda drukarni (rok założenia 1844, przez długie lata mieściła się przy ul. Bednarskiej 20), zyskał nazwę Samuela Orgelbranda. Na skwerze tym - kosztem rodziny Wydawcy - ustawiono też kamień z tablicą poświęconą Samuelowi Orgelbrandowi.

Dr Andrzej Skrzypczak mówił o księgarstwie warszawskim i pozycji księgarza-nakładcy w Warszawie wieku XIX, a także o wybitnych księgarzach - Żydach warszawskich (m.in. o Glucksbergach); a także o ówczesnych centrach księgarskich w Warszawie (Miodowa, Senatorska, Krakowskie Przedmieście, Stare Miasto); podkreślił też zasługi Orgelbrandów: Samuela i Maurycego - dwóch braci, oraz ich potomków.

Na koniec spotkania dr Jan Orgelbrand zdradził, że wraz z synem zamierza napisać sagę Orgelbrandów. Zapewniliśmy, że oczekujemy jej z wielkim zainteresowaniem. (bps + hn).



Samuel Orgelbrand (1810-1868) stworzył potężne przedsiębiorstwo wydawniczo-poligraficzne w Warszawie, w którego skład wchodził antykwariat, wypożyczalnia książek polskich, drukarnia, oraz odlewnia czcionek. Wydawał polską literaturę piękną, można bez przesady powiedzieć, że „stworzył” Józefa Ignacego Kraszewskiego, którego motywował do pisania płacąc honorarium w naturze: opłacając mieszkanie, służącą czy kupując świece i pióra. Z jego oficyny wyszło również wiele dzieł literatury światowej, zwłaszcza historycznej, również w języku hebrajskim, m.in. 20 tomów *Talmudu babilońskiego*. W systemie nakładczym wydał 28-tomową *Encyklopedię powszechną*. Samuel Orgelbrand wydawał pierwsze na ziemiach polskich pismo dla ludu pod tytułem *Kmiotek*. Finansowe efekty sukcesów wydawniczych Orgelbrand lokował w nowych przedsięwzięciach, w 1861 r. założył przy ul. Bednarskiej w Warszawie nowoczesną drukarnię, w której zatrudnił 160 pracowników.

Na zdjęciu powyżej nagrobek Samuela Orgelbranda. Zdjęcie nagrobka oraz strony tytułowej Encyklopedii Powszechnej zaczerpnięte zostało z Wikipedii.